

RODOLJUB.

Glasilo „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 3 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „**Narodni Tiskarni**“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „**Rodoljuba**“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

17. štev.

V Ljubljani, dne 7. septembra 1895.

V. leto.

Razmere na Kranjskem.

„Soča“ je priobčila ta-le članek:

Že večkrat smo dobili z dežele prijazne svete: „pustite na miru Kranjce, grešijo jedni in drugi; za nas naj Kranjci kratko ni malo niti ne živé“. — Nam ne ugaja tako načelo. Dežela kranjska je središče Slovenije; okoli Kranjske se vse suče, dasi smo zlasti na Goriškem v marsikakem pogledu mnogo naprej pred sosednjo vojvodino. Zato je dolžnost slehernega Slovenca, da bodrim očesom zasleduje vse, kar se godi v tej deželi. To je naše stališče, katero imamo vedno pred očmi, kolikor nam le prepušča skromen prostor. — Zadnji čas so se ondi pojavili tako neverjetno napeti odnošaji, nasproti katerim ne more ostati hladnokrvn noben Slovenec. Ti odnošaji so dobili v razgnanem shodu narodne stranke v Starem Trgu tako žalosten izraz, da smo tudi mi rekli v tem pogledu že marsikako rezko besedo. Ali naša slika bodi popolna, da ne ostanemo na sredi pota. Nam je za resnico, pa naj bo ta že žalostna ali vesela, naj bo komu ljuba ali neljuba.

O teh odnošajih je spregovoril ob kratkem tudi poslanec dr. Ferjančič na shodu v Idriji.

„Soča“ navaja tu odstavek Ferjančičevega govora glede kranjskih razmer, potem pa nadaljuje:

Dr. Ferjančič ni nič pretiral. Po vsem svetu volilci poslušajo svoje poslance, ki so pred Bogom in zakonom njih pravovelnostni zastopniki pri zakonodajstvu in boriteltji za vsestranske koristi naroda. Le v Starem Trgu je bil jeden del volilcev tako nahujskan, da ni pustil poslancem niti govoriti. Taki izrodki slepe surovosti so obžalovanja vredni, kajti takim načinom lahko zapreči peščica ljudi sleherni zborovanje. Ako začno posnemati zgled pristaši narodne stranke, ne bo moglo prirediti niti jednega zborovanja „Katoliško politično društvo“, kar bi bilo treba najstrože obsojati. Okrajno glavarstvo samo je zabranilo drugi shod narodne stranke v Starem Trgu z jako značilno obsodbo nasprotnih kričarjev, nazivaje njih ravnanje „nedostojno agitacijo“. Kaj hočemo še več? — No, in za tak uspeh je imel starotrški kapelan

LISTEK.

Kako je Črnivec jazbeca lovil?

(Konec.)

Rov je držal navpik, komaj jeden meter nad zemeljsko površino. Jazbina je bila res nad vse pripravna in delo nam je šlo izpod rok. Komaj smo kopali jedno uro in že je opazilo sokolje Hrastnikovo oko konec rova sivkaste jazbičje ščetine. Sedaj je bilo pa tudi treba posebne opreznosti, da nam jazbec ne uide. Kotnikov Jurij je vtaknil v rov primerno skalino in jo polagoma porival proti koncu jazbine, Črnivec pa je vihtel motiko, kakor fante dvajsetih let in odmetaval odkopano prst, da so se mu potne kaplje zbirale na nosu in bradi. In jaz sem stal kakih pet korakov od jazbine z dvocevko v roki in s prepričanjem v srci, da je jazbec naš, če ne živ, pa vsekako mrtev. Prikopali smo tik do jazbeca in odmetati je le še trebalo prsteni griček nad jazbecem. Ko se je skrčil prsteni obod nad jazbecem do štirih

palcev debeline, tedaj se je vršilo najvažnejše posvetovanje in razdelile so se vloge za zadnji osodepolni akt. K sreči ni nikdo ugovarjal dani mu ulogi in posvetovanje je bilo kmalu končano... Kakor dogovorjeno, tako storjeno: Jurij je odstranil z lopato prsteni obod nad jazbecem, Hrastnik je srečno uhitel v tistem trenutku z dvorogljatimi vilami jazbeca za vrat in ga pritisnil k tlom, Črnivec pa je privezoval vrvico za zadnjo jazbičjo nogo. Začetkoma je jazbec bil z zadnjima nogama, da je bilo kaj in Črnivec pri najboljši volji ni mogel hitro zvršiti dane mu naloge. Polagoma se je pomiril jazbec popolnoma in Črnivec je pritrdil vrvico gotovo z devetimi vozli. Menim, da smo bili takrat vsi prepričani, da se je naš lov častno obnesel — toda človek obrača, Bog pa obrne.

Ko Hrastnik izpusti jazbeca izpod vil — se jazbec ne gane. Spogledali smo se in izmuznila se je Kotnikovemu Juriju osodepolna beseda: „zadušil“. Črnivec je odvrčal po stari lovski navadi vso krivdo od sebe in mrmral o nerodnežih, kateri niso za nobeno rabo; Hrastnik

toliko brezobraznosti, da je vskliknil pri sv. Razpeli ob potu: „Kristus, Ti si zmagal!“ — Dà, dà, ako bi Kristus danes živel na svetu, bi gotovo vzel bič in bi take apostole jeze in sovraštva zapodil iz svetišča. — Dostavljamo, da je deželno sodišče kazenski postopalo proti tamošnjima kapelanoma radi hudodelstva motenja javnega miru. In dostavljamo naposled, da so slovenski rodoljubi že večkrat morali iskati pri sodišču zavetja proti skrunilcem njihove časti v svetem kraju — pred oltarjem ali na propovednici. Jeden tak slučaj se je pripetil zopet zadnje dni. Mi jih niti ne zabeležujemo, ker so to silno žalostni pojavi na Slovenskem!

Kam pridemo ako bodo slovenski posvetnjaki še dalje izpostavljeni takim brezobraznostim v Bogu posvečenih krajih? Ferjančič, Tavčar, Bleiweis, Hribar so vendar možje, ki utegnejo imeti sicer svoje hibe, s katerimi treba govoriti dostojno, ne pa pobalinski žaliti njih stan, njih osebno čast, njih — prepričanje. Takim načinom ne pridemo nikoli do miru, pač se utegnejo odnošaji poostriiti do tolike skrajnosti, da bodo sedanji izzivalci sami bridko obžalovali svojo strast.

Nismo brez namena priobčili okrožnice dalmatinskega nadškofa Careva do duhovščine svoje nadškofije, v kateri je dejal mej drugim:

„Kar je nekaj časa, opaza se pri duhovščini tudi te škofije, in posebno pri mladih duhovnikih, neko nedovoljeno uplivanje na stranke, katere žalibog ločijo deželo ter da se tudi aktivno udeležujejo agitacije pri političnih volitvah v veliko škodo duhovniškemu poklicu in v nič manjše pohujšanje ljudstva. Taka dejstva morajo globoko žaliti naše srce, ki smo poklicani od Boga, da vladamo to škofijo, pa vidimo, kako brezpotrebno trati duhovščina dober del močij, odločnosti in delavnosti, ki bi se morale vse obrniti v čast božjo in zveličanje duš, zadnji in jedini namen našega poklica. Da imajo duhovniki svoje zmereno politično prepričanje, da izvršujejo svojo volilno pravico, kakor drugi, tega se jim ne prepoveduje, ker so

tudi oni državljani pred zakonom; ali da se oni postavljajo na čelo agitaciji in da se živahno udeležujejo bojev različnih strank, to je zanje absolutno nečastno in jim je prepovedano po vsakem cerkvenem in svetem zakonu, ker to ni njihov poklic.

Poklic duhovnika pa je poklic miru in složnosti; duhovniki imajo objemati v svoji nebeški ljubezni, katera je mora navduševati, vse narode in stranke; oni morajo imeti potrpljenje z onimi, ki se z njimi ne strinjajo, in biti narodom učitelji in voditelji mejsebojne ljubezni in potrpljenja. Okrožnico, katero so pred leti razposlali francoski škofje svojim dušnim pastirjem, se je glasila: „Bodite pred vsem možje ljubezni, ne mešajte se v nobeno stvar, ki razburja ali ustvarja razpore; ne dajte se nikomur rabiti kot orodje, ne pozabite, da jutri bode te pastirji premaganih in premagovalcev, ne držite se nobene stranke, ampak svoje vesti“.

In v resnici, duhovniki imajo izvrševati svoj poklic nasproti vsem vernikom, brez razlike strank; zato naj se vzdržujejo vsakega vtikanja, ki bi utegnilo škodovati duhovniškemu dostojanstvu, dajati pohujšanje pri nasprotnih strankah, škodovati zaupanju in veljavi, katero po pravici uživa duhovnik pri ljudstvu vsled svojega nebeškega poklica.

Radi zmedenosti nazorov in mišljenja pri volilnih borbah je čisto naravno, da stranke, ki podležejo, slabo vsprejmejo vtikanje in delovanje duhovnika, in iz tega nastane pogostoma razžaljenje vere, cerkve in duhovščine. Ako se pa duhovnik drži svojega pravega in jedinega poklica, namreč dušnega pastirstva, povzdigne se veljava in spoštovanje do svetega poklica.“

* * *

Mi sicer dobro razumemo, kam je bila naperjena ost te okrožnice, in dalo bi se mnogo govoriti o tem, ali je bila umestna ali ne. Vendar bitstvu okrožnice mora pritrčiti vsakdo, duhovščina sama mora priznati v korist svoji sveti stvari in tudi svojega stanu, da se ne dá

je godrnjal o počasnežih, kateri pol ure vrvico privezujejo in Kotnikov Jurij je menil, da bi se kaj takega ne bi bilo zgodilo, če bi bil on držal jazbeca, ali če bi bil on privezaval vrvico. Najbrž bi se bili takrat sporekli, da se ni zgodilo v tistem trenutku nekaj nepričakovanega. Jazbecu ni bilo menda nič kaj po volji, da bi se obešala njegova koža na konjski komat. Skobacal je na noge, naredil par nerodnih korakov in jo vbral nato povsem pravilno in kar so ga noge nesle v dolino. Predno sem se zavedal, da držim puško v roki, bil je jazbec že daleč med grmovjem.

Videl si že morda domače fantine pretepajoče se med seboj. Če si bil nepreviden, hotel si jih morda tudi miriti. Toda pogodil si jo slabo. Planili so po tebi, vsi za jednega in jeden za vse.

Nič bolje se mi ni godilo tistega dne. Vpili so name vsi vprek, da sem jaz kriv, da gremo brez jazbeca domu in očitali so mi, da bi bilo vsako otroče na mojem mestu lahko ustrelilo jazbeca. Malo jezilo me je njih očitjanje, toda tolažila me je zavest, da se gotovo prej ali slej po

svoje maščujem. Samo Črnivca sem vprašal, zakaj da je spustil jazbeca, ko ga je imel na vrvici . . .

Vračali smo se raz Rusov grič, kakor se vrača vaški snubač, kateremu so stariši izvoljenke baš zatrjevali, da je njih hčerka za možitev še mnogo premlada. Jaz sem šel zadnji. Ti resni povešeni obrazi in ta trdovratni molk mojih lovskih sodrugov me je silil k smehu.

Solnce je plulo takrat še visoko na nebu in ker se nismo hoteli vrniti brez jazbeca o belem dnevu, zavili smo v Brojanovo krčmo. Pri kapljici zlatega Hrvata so se nam kmalu razvozljali jeziki. Črnivec je pozabil nebrojne nesreče dotičnega dne in pripovedoval nam je o racah, katerih je bilo pred petnajstimi leti toliko na . . . skih ribnjakih, da jih je padlo na jeden strel po dvajset, ne vštveši obstreljenih, katerih so naložili prevojski fantalini kar po cele cajne v gozdu poleg ribnjakov . . .

Mrak je legel na zemljo in vinski duhovi so nam silili v lase, ko se mi vtepe tistega večera v glavo porredna misel. Tam v veži je imela Brojanova mati velik

oporekati niti jedni besedi. — Mi sami smo prvi proti temu — in to smo dokazali z nebrojnimi članki — da bi se duhovništvu omejevala politiška svoboda, vendar moramo priznati, da so ondi izražena načela v korist duhovskega stanu. Vse je dovoljeno do neke meje! Čim vzvišenejši je pa kak stan, toliko pozorneje mora gledati okoli sebe, toliko bolje mora paziti na sleharni svoj korak, da več ne škoduje dobri stvari in sebi nego bi utegnil koristiti z neumestnim naporom.

Toliko pa lahko rečemo z mirno vestjo, da — če je tak pastirski list kjekoli umesten — je to gotovo na Kranjskem nasproti gori opisanim odnošajem. Ako pojde tako dalje, tedaj se izpolni vse ono, kar je nadškof Carev navedel kot naravno posledico, katera pa mora nalagati uprav duhovščini sveto dolžnost, da se jej izogne, kajti večno resnično ostane geslo: Quidquid agis, prudenter agas, et respice finem. (Karkoli počneš, delaj previdno in misli na konec!) — A kakošen naj bo še le konec teh odnošajev, ako že danes morajo posvetnjaki pred sodišči varovati svojo čast, ako mladi gospodje, ko so komaj zapustili zaprtijo v semenišču, tako nastopajo proti zrelim, samostojnim, v visokih službah stoječim možem, kakor so dr. vitez Bleiweis, dr. Ferjančič, dr. Tavčar in drugi? To v trezen premislek tistim, katerih se tiče! Nje delamo že naprej odgovorne za vse zlo, ki utegne priti, kajti

nikdo naj si ne domišluje, da slovensko razumništvo se bo dalo tako osramotiti, kakor se je zgodilo pri omenjeni priliki v Starem Trgu. Tako obnašanje mladih gospodov brez dvoma spada v tisto vrsto, o katerem je dejal nadškof Carev, da „... je absolutno nečastno in jim je prepovedano po vsakem cerkvenem in svetnem zakonu...“ Nam se zdi, da nadškof Carev je vedel, kaj je pisal, a to velja na Kranjskem prav tako, kakor v Dalmaciji, ker cerkveni in sveti zakoni so pač jednaki po vsem svetu.

Končamo! Te besede smo napisali z najboljšim namenom: koristiti cerkvi in ugledu duhovščine. Prva je zidana na skalo in nje ne premagajo peklenske sile; za njo se nam torej ni toliko bati. Ugled duhovščine je pa zavisen največ od nje same, ali nič ni ložega, nego zapraviti ga. Dokazov imamo dosti po vsem svetu. Mi pa hočemo, da ta ugled ostane neotakljiv, ostane trajen in vzvišen, kajti nanj se naslanja vsestransko dobro krščanskih ljudstev. Vzglejna duhovščina z nedotakljivim ugledom je krepka opora ne le duševnemu, marveč tudi narodnemu in gospodarskemu napredovanju. Zato je potrebno, da bi se uprav mej duhovščino pojavili od očni možje, ki bi tudi na Slovenskem pametno izvedli načela prej omenjene okrožnice nadškofa Careva! Ako pojde pa po dosedanji poti, utegnemo doživeti britke čase, a spoznanje pride tedaj, ko bo — prepozno. Rekli smo!

Shod društva „Jednakopravnost“ v Idriji.

(Konec.)

Za dr. Ferjančičem je spregovoril dr. Tavčar. On pravi, da bi bilo pač bolj naravno, če bi stali danes na shodu drugi gospodje, ki zastopajo idrijsko mesto, in povedali, kako so se trudili in pehali za uboge tlačane, idrijske delavce. Ti gospodje bi pa ne imeli dosti povedati, ker so bolj pozornost obračali na zajce po bregovih,

kakor pa na delavce, ki morajo polovico svojega življenja preživeti v jami.

Na Slovenskem ste dve stranki. Jedna obrača pozornost na to, da je naša narodnost še vedno v nevarnosti, da je še vedno mogoče, da nas Nemci ali Lahi zatró. Še vedno se pripeti, da v uradih oskubijo slovenski

kurnik in v kurniku lepo številce perutnine. Izbral sem si ugoden trenutek, ko ni bilo nikogar v veži in koco-nogasta kokoš je kmalu čepela mesto v kurniku na veji nizkega drevesa na vrtu, kateri se je raztezal zadaj za Brojanovo hišo. Počasi se vrnem k svoji pivski družbi in malomarno povem Črničcu, da je na drevesu za hišo nekaj črnega, gotovo kak tič — če ni otročaj obesil tjekaj kake cunjje. Črničcu se zaiskre male očesci in z besedami: „sova bo sova, tu na tem vrtu videl sem jo že mnogokrat“, sega po puški. Greva iz hiše in za nama se vrste naši lovski tovariši. Opazovali smo v polutemi ono temno stvar na drevesu in soglasno smo izrekli, da mora biti to sova, prav velika sova. — Strel se je razlegal v večerni tišini in odmeval je nebrojnokrat od bližnjih gričev — raz drevo pa je padla, frfotaje z perutmi vstreljena tičja žival. Zmagonosno je stopal Črničec po vstreljeno sovo, mi pa za njim. Omenil sem medpotoma ravnodušno, da je vstreljena sova gotovo uharica, ker je telebnila z toliko težo na tla. Komaj je pobral Črničec svoj plen, že ga je zopet spustil, kakor da ga je pičil

gad. „Sam vrag je spravil semkaj to vražjo žival“ bruhtil je v obupni jezi in sramoti in kljel je v treh jezikih, kakor ga še nihče ni čul, ni poprej, ni pozneje. Mi pa smo obstopili Črničca in ustreljeno kokoš in posilil nas je smeh. In krohotali smo se, da se je plašila lisica v bližnjem gozdnem jarku. Pobral sem koco-nogasto kokoš in svečano sem jo nesel v Brojanovo krčmo, za menoj so pa korakali lovski sodrugi. Naš smeh in Črniččevo zadrego podvojila je Brojanova mati. Tarnjala je, da je bilo joj. Da tako dobre putke še ni imela, da je bila neke posebne nemške vrste, da so jo ji dali sama premilostljiva gradska gospa iz posebne naklonjenosti, ko je bila še malo pišče, da je znesla na dva dni po tri jajca — in bog ve, kaj še vse nam je povedala v par trenutkih in očitajoče je gledala Črničca. Še z metlo bi ga bila — da se ni bala njegovih iskrih očíj...

Tako neslavno se je končal za Črničca lov na živega jazbeca.

Obad.

jezik, ali pa da se ponemčurijo sinovi slovenskih očetov. Druga stranka, katero vodijo mladi kapelani, pa trdi, da je le vera v nevarnosti. Ker ni Turkov, ki bi silili v našo deželo, ali Luteranov, ki bi usiljevali svoje krive nauke, so pa iznašli slovenske liberalce. Trudijo se na vse načine, kako bi te izpehali iz cerkve. Ko smo zadnjič prišli v Stari Trg, prišli so na nas s koli in palicami, da bi dokazali, kje je resnica. Pa tolažimo se, da so bili višji duhovni našega Odrešenika, pa je bila vendar resnica na njegovi strani, neresnica pa na strani višjih duhovnov. Zato pa národní stranki ni treba obupati.

Naši nasprotniki po shodih zabavljajo proti slovenskim liberalcem, ker nimajo družega povedati o svojem delovanju v deželni zboru. Jediní njih uspeh je, da so slovensko višjo deklíško šolo pokopali. To šolo so gospodje z kanonikom Klunom bili obljubili, ako národní poslanci glasujejo za neko samostansko zadevo. Ko je bila pa samostanska podpora dovoljena, so pa svojo besedo pozabili.

V Kranju se je zopet osnovala gimnazija. Národní stranka je prva sprožila misel, da zavodu ne bode drugače pomagano, da se ustanovi popolna gimnazija, Zato so pa veseli, da je zmagala ideja, katero je ona prva na prapor pripela. Národní stranka se je v deželni zboru posebno zanimala za šole. Potegovala se je tudi za kmeta, četudi je ta stan katolíška stranka popolnoma zase pridržala. Kranjski kmet je v rokah gospodov kapelanov, kakor gališki v rokah grajščakov. Začel bode pa že spoznavati, da ima glavo za to, da misli in da ne gre, da bi ga vodilo mlado duhovenstvo za roko, kakor otroka. Tedaj bode pa spoznal, da so slovenski liberalci vsaj tako dobri prijatelji njegovi, kakor mladi kapelani. Národní stranka je vedno brez godrnjanja glasovala za ceste po deželi, za vodovode, vodne naprave, uravnavanje rek itd. Nikdar nismo šteli deželnih grošev, koliko jih plačajo mesta, koliko pa dežela. Govornik je potem razjasnil, kako je z lovskim zakonom, katerega nasprotniki izkoriščajo. Novi zakon je boljši od prejšnjega. Da se je ta zakon dosegel, je zasluga národne stranke. Če bi bila zahtevala, da se dovoli svobodno streljati zajce, kakor nekateri hoté, bi vlada zakona ne bila predložila v potrjenje. Govornik je pojasnil še nekatere druge manj važne stvari in sklenil proslavljati slovanskega škofa Strossmayerja, kateremu se je poklonila deputacija slovenskih liberalcev, dočim se ne čuje, da bi slovenski „katolíčani“ hoteli proslavljati tacega škofa.

Dr. Majaron je govoril o strankarstvu na Kranj-

skem. Nemci so lahko razcepljeni v več strank, kajti njih narodnost je že zagotovljena. Dokler pa pri Slovencih ni narodnost zagotovljena, ni umestno, da bi se prepirali za mejnarodna načela.

Pri tem pač pozabimo, da drugi národní strežejo po življenju našemu národu in le gledajo, da bi se utrdili v naši domovini. To smo bili prezrli Slovenci v sedemdesetih letih, ko smo si bili v lasih zaradi tujega klerikalizma in liberalizma. Naravno je, da smo nekaj časa potem na Kranjskem bili preslabi za uspešni upor proti politíčnemu nasilstvu.

Jedva sklenjena sloga se je začela pred kakimi petimi leti zopet kršiti, hoče se tuje strankarstvo presaditi na slovenska tla. Za vsak razpor uneti rojaki so najprej igrali ulogo konservativcev. Ker ne more biti konservativcev, če ni liberalcev, so nas imenovali liberalce. Mej Nemci se je rodila katolíška stranka in naši konservativci oblekli so katolíško srajco. Ker je katolíška stranka pri našem národu, ki je sploh katolíšk, smešna, so nas jeli zmerjati z brezverci. Na Dunaju se je začel krščanski socijalizem, „katolíki“ ogrnili so plašč krščanskega socijalizma in so nas začeli psovati s „kapitalisti“ in „oderuhi“. Če danes ali jutri nastane na Dunaji kaka nova stranka, gotovo se presadi tudi k nam.

Nemške stranke so vselej jedine, ko gre za narodnost, a naša katolíška stranka je pa zavrgla národno načelo. Na katolíškem shodu je vse drugo vzprejela v svoj program, le národnega načela ne. V govorih je celo naglašala, da je narodnost postranska, če že ne paganska stvar. Skrb za národno stvar prepušča nam, ali pa nas celo pobija, ako hočemo kje priboriti slovenski narodnosti javno veljavo. Naš greh je, da smo národní in zato nam nasprotujejo. Nasprotna stranka hoče dobiti popolnoma gospodstvo v svoje roke. Kdor pozna odličnjake nasprotne stranke, ki kot mnogoletni državni poslanci nimajo pokazati nobenega večjega uspeha, tudi vé, da národna in gospodarska korist zahteva, da se ne uresničuje nakane nasprotnikov.

Po končanem shodu so idrijski delavci obkolili dr. Ferjančiča in razodevali svoje težnje. Ostalo občinstvo se je deloma razšlo, deloma se pogovarjalo, dokler ga ni razpodil dež. Po shodu so priredili ljubljanskim gostom na čast zabaven večer. S tem shodom se je poživila in utrdila národna misel v Idriji in tudi po sosednih krajih, kajti na shod je bilo prišlo tudi mnogo kmetov, zlasti županov iz sosednih občin.

Politični pregled.

Baron Dipauli je znana oseba v nemškem konservativnem taboru, ker je s svojim predlogom glede volilne pravice petakarjev pripomogel k razpadu koalicije. Dne 18. t. m. je ta mož v Brunecku poročal svojim volilcem o svojem delovanju. Pri tem je pa mož pač po navadi nemških konservativcev resnico zavijal. Hotel je zvaliti vso krivdo, da se volilna pravica ne razširi, na liberalce, in zatrjeval, da se njegova konservativna stranka ne boji

niti občne volilne pravice. V resnici so pa baš Dipaulijevi somišljeniki pripomogli, da se je Taaffejeva volilna reforma preprečila. Dipauli se ravna tako, kakor „Slovenčevci“ pri nas. Na Dunaju je zoper vsako znatno razširjenje volilne pravice, po shodih pa govori o občni volilni pravici. Volilci so hoteli svojega poslanca vprašati več reči, a je rekel, da nima časa odgovarjati. Menda se je bal, da bi kdo mu le katere neprijetne ne povedal.

Nekaj za pijance. V pravosodnem ministerstvu se je ravno izgotovil zakonski načrt o ustanovitvi asilov za pijance. Take zavode bodo mogle ustanoviti dežele in občine, a to pravico bo imela tudi država. Okrajna sodišča bodo imela pravico izreči, je-li koga oddati v tak zavod. Kdor je bil zaradi pijanosti kaznovan v enem letu trikrat, kdor je kot pijanec v nravnem ali gospodarskem oziru ali tudi telesno nevaren drugim, se bo oddal v to popoljševalnico in moral bo ostati tam vsaj 2 leti. Tudi bo prostovoljni vstop dovoljen. Pijanec, kateri bi želel priti v ta asil, se bo samo oglasil pri sodišču in želja njegova se bo izpolnila. Ostati pa bo moral notri dve leti. Tolažilno za pijance je le to, da se v ta asil ne bodo vzprejemali tisti, katerih nagnenje k pijančevanju je neozdravljivo.

Duhovnik Stojalovski sedi v ječi v Tešinu v Šleziji zaprt zaradi nekega tiskovnega prestopka. Ta mož jako odločno zagovarja pravice nižjih stanov in se mej drugim odločno poteguje za pravice kmetijskega stanu. Prišel je zaradi tega navzkriž s posvetno in duhovsko oblastjo. Gališki škofje bili so izdali celo neki pastirski list, v katerem prepovedujejo brati njegov list. Stojalovski se je nedavno bil obrnil do pravosodnega ministerstva s prošnjo, naj bi mu dovolili kazen prestat v posamičnem zaporu in bi se mu to vštelo v kazen. Ko bi se bilo ustreglo želji njegovi, bi bil prišel iz zapora pred gališkimi deželno-zborskimi volitvami in gotovo bi bil močno agitiral proti kandidatom, katere bi rada poljska stranka (plemenitaši in duhovščina) urinila kmetom za poslance, kateri se po dosedanjih skušnjah za kmeta prav nič ne brigajo. Pravosodno ministerstvo je pa prošnjo Stojalovskega odklonilo v veliko veselje poljske šlahte in duhovščine, katerima

že tako pri letošnjih galiških deželnozborskih volitvah ne pojde vse po sreči. Kmetje se začenjajo zavedati in spoznavati, da plemenitaši in duhovniki niso bili dobri njih zastopniki, ker so gledali le na lastne koristi, ne pa na potrebe kmetijskega stanu.

Petindvajsetletnica zmage pri Sedanu. V Nemčiji se je letos slovesno praznovala zmaga Nemcev pri Sedanu. Veselje pa ni bilo občno, kajti socialisti so naravnost obsojali proslavljanje tega klanja. Zato je pa cesar Viljem jih ostro obsodil v neki napitnici pri slavnostnem banketu in rekel, da niso vredni imenovati se Nemce. Zapretel je, da se bode ž njimi ostro ravnalo. Vsa slavnost je imela bolj vojaški značaj in se je videlo, da je vse le „komandirano“, prisiljeno.

Vstaja v Turčiji. V več krajih v Makedoniji in turški Rumeliji so bili zadnji časi boji. V Makedonijo se vstaši pojavljajo v majhnih četah in požigajo mohamedanske vasi. Vojaki jih pa ne morejo zaslediti. Vas Despot pri Janikliji so vstaši popolnoma razdejali. Prišli so bili s topovi. Rabili so pa tudi dinamit. Več ljudij so pobili. Pa tudi v nekaterih drugih vaseh so jednako gospodarili. Turčija misli, da prihajajo vstaši iz Bolgarije in se zopet umaknejo v Bolgarijo, če jih začno zasledovati vojaki.

V Armeniji v Aziji so zopet Turki pobili več Armencev in požgali več krščanskih vasi. Krivdo pa po svoji navadi izvračajo na kristjane, češ, da so napadli Turke. Reda pač ne bode v tej deželi, dokler bodo v njej imeli Turki prvo besedo. Če vojaki sami ropajo in napadajo nedolžne ljudi in oblasti hujskajo k pobijanju, potem pač kacega zboljšanja razmer ni pričakovati.

Slovenske in slovanske vesti.

(Shod „Slovenskega društva“ v Črnomlju.) Udeležba ogromna, navdušenje veliko! S temi besedami je kratko in resnično opisan shod dne 25. avgusta. Dasi je kapelan Pristov pri deseti maši z lece govoril, da se bo vršil shod pod „znamenjem peklenskega satana“, ter zbrane priduševal, da se ga kot katoliški možje udeležiti ne smejo, bil je ob treh popoldne trg pred gradom natlačen, kar je kaplana Pristova ne malo jezilo. Z bledeim licem je lazil okrog, ter ostentativno mej govori pisal svoje opazke na beli listek, češ, Vam bom že v „Slovenču“ pokazal. Na shodu pa si ni upal ust odpreti in samo jezo je kahal. Omeniti je še tudi, da je bilo mesto z zastavami okrašeno, in da so, prej ko se je pričelo zborovanje, pokali topiči, da se je daleč po belokranjski ravnini razlegajo. Zborovanju je predsedoval dr. Ivan Tavčar, ter predstavil najprej zastopnika gospodske, gospoda komisarja Lapajne-ta. Potem pa je pozdravil mestni zastop, gospoda župana črnomeljskega, kakor tudi gospoda župana metliškega in druge metliške goste. Posamezni govorniki želi so burno pohvalo, in ni ga bilo čuti najmanjšega

nasprotstva. Ves shod vršil se je v vzglednem redu. Obširneje poročilo drugič. Končno je bila soglasno vzprejeta po županu Schweigerju predlagana resolucija sledečega obsega: Na javnem shodu v Črnomlju dne 25. avgusta 1895. zbrani izrekamo: 1.) da smatramo odločno varovanje narodnih in političnih pravic slovenskega ljudstva za neobhodno potrebno, ker kljub zagotovitvi, katero daje ustava vsem narodom totranske državne polovice, narod slovenski še vedno ni došel do ravnopravnosti in se pravice njegovega jezika kratijo slej ko prej skoro v vseh strokah javne uprave; 2.) da v narodnogospodarskem oziru moramo težiti po popolnem osamosvojenji slovenskega naroda s tem, da se istemu pribori neodvisnost od tujega kapitala, po drugi strani pa skrbi za oživiljenje domače podjetnosti in okrepitve iste s primerno osnovanimi denarnimi zavodi. Ker vidimo, da narodna stranka slovenska teži za jednim in drugim in je z dosedanjim svojim delovanjem tudi dokazala, da je svoji nalogi kos in da se za to moremo v vsakem oziru ná-njo zanašati, izjavljamo: da se bodemo vedno ravnali po načelih, ki

jo vodijo pri njenem javnem delovanju in popolno zaupanje gojili do njenega vodstva. Na to zaključil je predsednik zborovanje ter pozval navzoče, da se pri lepem tem shodu spominjajo tudi presvetlega cesarja, kojemu se imamo mi Slovenci toliko zahvaliti, in koji je tudi pri zadnjem potresu nam vsem z nova odkril zlato svoje srcé. Temu pozivu odzvalo se je občinstvo z burnimi klici, in navdušenje prikipelo je do vrhunca! V istini sme „Slovensko društvo“ na uspehe tega shoda ponosno biti! Čast in slava Črnomlju in Metliki, koji mesti sta pri ti priliki zopet in zopet odkrili narodno svoje lice!

(Katoliška stranka in liberalizem.) Pred volitvami se posebno zabavlja proti liberalizmu in se skuša narodno stranko razkričati za liberalno v najslabšem zmislu te besede. Tudi to je sredstvo za agitacijo ob volitvah in slepenje ljudstva. Kdo je pa večji liberallec v slabem smislu te besede, naša stranka, ki je vedno nasprotovala Windischgrätzovi vladi, ali pa naša katoliška stranka, ki je po svojih pristaših na Dunaji podpirala to vlado, v kateri sta imela prvo besedo nemška liberalca Plener in Wurmbrand. Nemški liberalizem je bil v Avstriji že popolnoma na kantu, in glejte kdo mu je prihitel na pomoč? Morda slovenska narodna stranka, katero dolže liberalizma? O kaj še, temveč pristaši naše katoliške stranke. Da niso preprečili Taaffejeve volilne reforme, bi v avstrijskem drž. zboru nemškoliberalne stranke že ne bilo. Če bode še dolgo Avstrija se liberalno vladala, je to nemajhna zasluga gospoda Kluna, Povšeta in drugih pristašev naše katoliške stranke.

(Prvakovanje.) Tudi to se je očitalo naši narodni stranki, da hrepeni po prvaštvu, dočim je naši katoliški stranki le blagor ljudstva pri srcu in se le žrtvuje. V resnici pa nobenemu ni bolj na prvakovanju, kakor naši katoliški stranki. Bojè se za svoje mandate, na Dunaju so nje pristaši preprečili Taaffejevo volilno reformo, če tudi je njih glasilo priznalo, da bi bilo prav v duhu krščanstva, ko bi volili vsi polnoletni moški. Tudi je „Slovenec“ že zatrjeval, da se ni bati, da bi po občni volilni pravici bili voljeni v verskem oziru manj zanesljivi možje. Samo zaradi tega so Klun in tovariši se upirali Taaffejevi volilni reformi, ker so se bali, da bi več ne bili voljeni, in bi na njih mesto prišli drugi, če tudi ravno tako zanesljivi možje v verskem oziru. Uprli so se volilni reformi, četudi so morali vedeti, da bodo v verskem oziru jako slabo vplivalo, če bodo videli delavci, da se baš katoliška stranka upira temu, da bi se jim podelile politične pravice in jih torej zmatra za ljudij nižje vrste. Vse to zato, ker so se bali za prvaštvo. Žrtvovati se za narod in delovati zanj bi bilo itak lahko, če bi tudi ne bili več poslanci, vsaj je potreba še dela na drugih poljih.

(Katoliška stranka in kapitalizem.) Pri volilnih agitacijah po deželi katoliška stranka slepari s tem, da nas proglašajo za zastopnike kapitalizma. Da bodo pa čitatelji dobro spoznali vso hinavsko postopanje te stranke, moramo omeniti, da so pristaši katoliške stranke, ko je šlo za volilno reformo na Dunaju hudo se upirali, da bi volili tudi tisti, ki nimajo toliko, da bi kak davek pla-

čevali. Pri njej tedaj človek samo na sebi nič ne velja, temveč ga cenijo le potem, kolikor plača. Mari to ni povse kapitalistično načelo? Katoliška stranka se je pa tudi na Dunaju bila zavezala z nemško levico, o kateri vsakdo vé, da pospešuje le interese kapitala in židovstva. In taka stranka, ki je na Dunaju tako pospeševala interese židovskih kapitalistov, se pa upa nam očitati kapitalistična načela. Kaj naj si mislimo o stranki, ki hoče zvrniti lastne grehe drugim na ramé.

(Naša katoliška stranka in vera.) Bližajo se deželnozborske volitve in naša katoliška stranka že izkorišča vero v svoje politične namene. Koliko je pa tej stranki zares za vero, vidimo iz naslednega. Ko je bil katoliški shod v Ljubljani, niso pustili gospodu Svetcu, starosti slovenskih deželnih poslancev v deželnem zboru, govoriti na njem, ker je baje pri nekem posvetovanju rekel, da vera ni na dnevnem redu evropske politike. Grozno so ga zaradi tega napadali, četudi mož ni nič slabega mislil in je le hotel reči, da se sedaj v postavo-dajnih zastopih ne pečajo v prvi vrsti z vero, temveč z narodnimi, socijalnimi in gospodarskimi vprašanji. Še ondu, kjer se govori o veri, se večkrat s tem skuša le kaj družega doseči. Gospodu Svetcu se je gorenji izrek grozno zameril, še lani je jedenkrat bil „Slovenec“ zaradi tega lomastil po njem. Ko se je pa sklepala koalicija, so pa baš tisti slovenski poslanci, ki se prištevajo katoliški stranki, dovolili, da so se odložila verska vprašanja, to je z drugimi besedami rečeno, da se je v avstrijski politiki vera postavila z dnevnega reda. „Slovenec“ pa tedaj ni imel tistega polena, da bi bil udaril po Klunu in tovariših, s katerim je mahal po g. Svetcu. Hvalil je celo to državniško modro politiko. Tisti Klun, ki je tudi dovolil, da se je vera postavila z dnevnega reda, je sedaj celo načelnik katoliškemu volilnemu odboru. Iz vsega tega je vidno, da je gospodom res vera le ugodno sredstvo za njih gospodstvaželjne namene in dobro krepeljece proti nam.

(Podpora po potresu poškodovanim.) Pokazalo se je, da podpora, katero so dobili posestniki ljubljanski, nikakor ne zadošča, da bi mogli ž njo popraviti, oziroma na novo sezidati razrušena poslopja. Bati se je zatorej, da bomo imeli čez kake dve leti v Ljubljani na pol zidana poslopja. Mestni odbornik gosp. dr. Majaron je zavoljo tega predlagal dne 23. avgusta v mestnem zboru, da naj mestni magistrat opozori vlado, da brezobrestna posojila in nepovračljiva podpora ne zadoščata. Ta predlog se je jednoglasno vsprejel.

(Umrli) je dne 27. avgusta v Kropi bivši mnogoletni župan I. E. Zupan, rodoljuben mož in dober prijatelj pokojnemu Bleiweisu v starosti 80 let — V Poljanah nad Škofjo Loko je dne 26. m. m. v starosti 75 let umrl gospod Janez Tavčar, oče deželnega poslanca g. dra. Ivana Tavčarja. — V Št. Vidu na Dolenjskem je umrl za grižo dne 2. septembra g. Janko Vencajz, v 21 letu. Pokojnik je bil jako nadarjen mladenič, dober rodoljub in je bil dovršil pravoslovne študije. N. v m. p!

(Nezadovoljnost starotrškega mestnega zastopa.) Po silnih agitacijah, laganju, obrekovanju in ro-

vanju proti narodni stranki zmagala je katoliška stranka v Starem trgu na Notranjskem pri občinskih volitvah. Kakšne može so volili v občinski zastop in kakšne pojme imajo ti možje o delokrogu občinske samouprave, se je pokazalo pri volitvi župana. K volitvi je bil prišel okrajni komisar iz Logatca. Ko je bila volitev končana, zahtevali so, ker imajo večino, da naj okrajni komisar ukaže izpustiti tista dva, ki sta zaprta zaradi izgrediv na sbođu narodne stranke v Starem trgu. Jako so se čudili, ko jim je okrajni komisar pojasnil, da v tej stvari pa nimajo prav nič sklepati in zahtevati. Jeden je opazil: „Čemu pa imamo večino, če še onih dveh ne moremo spraviti iz ječe.“ Sedaj se pa jeze na liberalno politično gospodsko, ki jim krati tako njih pravice.

(Pogorel je!) Iz Cerknice se nam poroča: Tukajšnjemu občinskemu zastopu se je zdelo potrebno, da dela na to, da preneha politična agitacija in hujskanje ljudstva

v cerkvi, ker se je bilo bati, da bodo kapelani to stvar priveli tako daleč, da bode nahujskana druhal o kaki priložnosti kar pobila pristaše narodne stranke. Sklenilo se je torej, napraviti prošnjo na prevzvišenega knezoškofa, naj on zapreči to vedno hujskanje v cerkvi in zapove kaplanu Pešcu, da se dostojno vede v cerkvi. Posledica te prošnje je bila, da je Pešec tožil šestnajst občinskih odbornikov zaradi žaljenja časti. Obravnava, pri kateri je bilo nad petdeset prič zaslišanih, je trajala tri dni. Četrty dan, to je dne 24. t. m., se je razsodba razglasila ter so bili vsi zatoženi oproščeni, Pešec pa obsojen, stroške povrniti. Zadnji dan obravnave izrazil se je kaplan Pešec, ko je svojo tožbo zagovarjal, tako-le: „Mi se ravnamo po načelih našega gospoda knezoškofa. Če hočete mene križati zaradi mojega delovanja, morate poprej križati prevzvišenega gosp. knezoškofa Jakoba Misijo“.

Razne vesti.

(Porotno sodišče v Ljubljani.) Dne 26. avgusta se je pri tukajšnjem deželnem sodišču pričelo tretje porotno zasedanje. Sojeni so bili dne 26. avgusta naslednji: 21 let stara kajzarjeva hči Marija Sink iz Drulovke, ki je dne 30. junija letos porodila dete, katero je pa iz strahu pred bratom takoj po porodu najprej davila, potem pa z glavo ob škrinjo tako močno tolklo, da je dete takoj umrlo. Obsojena je bila na 6 let težke ječe. — Marija Ogrin iz Drenovega Griča, stara 28 let, je dete, katero je porodila dne 28. junija t. l., zadušila, ker ga je zaklenila v kovčeg. Za to dobila je 5 let težke ječe. — Zidar Janez Prezeli, tožen zaradi hudodelstva posilne nečistosti, je bil obtožbe oproščen. — Dne 27. avgusta: 26 let stari bajtarjev sin Anton Kobi iz Kamnika je bil obsojen na 5 let, ker je 3. junija s kolom udaril Josipa Peršina, vsled česar je umrl. — Janez Jazbec iz Sebenj pri Trziču, ki je bil obtožen hudodelstva težke telesne poškodbe, obtožbe oproščen. — Dne 28. avgusta: Tesar Anton Božnar iz Ločnice, star 25 let, obsojen je bil na 4 leta težke ječe, ker je v Št. Vidu dne 29. maja s kolom po glavi udaril Janeza Peršina in je le-ta v ljubljanski bolnici pozneje umrl. — Ker je 30letni delavec Janez Presetnik iz Šmartne pri Savi zažgal svojemu bratu poslopje v drugič, ko so v prvič ogenj domači že pogasili, prisodili so mu porotniki 10 let težke ječe. — Dne 30. avgusta je bil obsojen 27letni France Bajec iz Malega Polja pri Idriji zaradi hudodelstva težke telesne poškodbe na 15 mesecev težke ječe. — Dne 2. septembra bila sta Andrej Juhard iz Rudnika na 2½ leta in Gregor Pirc na 9 mesecev težke ječe obsojena zaradi hudodelstva ponareje kovanega denarja, France Spruk in Ana Cvirn z Mlake pa zaradi udeležbe pri ponareji, in sicer prvi na 5, druga na 7 mesecev težke ječe. Oproščeni so pa bili udeleženci: Neža Pirc in Marija Pirc z Mlake in Martin Maleš iz Uševce. Obravnava trajala je dva dni. — Dne 3 t. m. vršila se obravnava proti Jožetu Florijančiču, po domače Sitarju iz Škofelje zaradi hudodelstva tatvine in goljufije in proti Mariji Jereb in Mici Florijančič zaradi sokrivde pri goljufiji. Obravnava je trajala do pozne noči. Ko se je pa za sestavljanje vprašanj okoli 9. ure pretrgala obravnava, pobegnil je obtoženi Jožef Florijančič iz sobe, kamor ga je odvedel paznik. Paznik je takoj hitel za njim, pa ga ni mogel dohiteti. Drugi dan zjutraj so ga zasačili

orožniki blizu Vevč ter privedli na Žabjak. Pred porotnike pride drugi pot. — Pri dopoludanski obravnavi dne 3. t. m. dobil je 30 let stari dninar Anton Prestopnik iz Lesnega Brda zaradi hudodelstva uboja 7 let težke ječe, ker je 29. junija letos v Mestnem logu pri Ljubljani s koso vsekali hlapca Jerneja Sitarja, s katerim se je bil sprl, tako močno po zgornjih lahteh, da mu je otekla kri, in vsled česar je Sitar umrl. S koso mahaje rani je tudi Jurija Merkušiča. — Dne 4. t. m. je bil 18letni France Bizjak iz Postojine oproščen hudodelstva uboja. — Pri drugi obravnavi je pa bil obsojen Franc Jugovic iz Gošića v šestletno ječo, ker je bil z nožem zaklal Antona Bukovca iz Sore.

(Nezgođe.) Blizu Reteč v škofjeloškem okraju povozil je vlak delavko Marijo Rant. Odprla je železniško ograjo in hitela čez tir. Lokomotiva jo je podrla in smrtno poškodovala. — Dne 20. m. m. zjutraj potegnili so iz Ljublanice pri istoku Malega grabna posestnika Pogačnika iz Zgornje Hrušice. Mrtvec je imel na sebi le spodnjo obleko. Sodi se, da se je hotel kopati, a je utonil v Malem grabnu.

(Toča) je pobila hudo okoli Sorice v škofjeloškem okraju. Tudi na sosedni goriški strani je naredila dosti škode. — Grozna nevihta s točo je divjala sredi avgusta nad mestecem Plivnica na Ogrskem. Šla je kakor orehi debela toča in razbila pri hišah več streh in oken. Več delavcev je bežalo s polja v neki senjak, katerega je podrl vihar in delavce pokopal. Deset delavcev izvlekli so mrtvih, več pa težko ranjenih. — Dne 16. m. m. je toča okrog Unce napravila mnogo škode. — Iz Lahovč pri Cerkljah se nam piše: Dne 3. avgusta je bila pri nas huda nevihta. Toča je pobila ajdo, turščico, oves. Strela je ubila neko kmetico in vola. Vihar je podiral debele smreke in po gozdih napravil posestnikom več sto goldinarjev škode. Na polju je v vsej županiji škode 14000 gl. Podrlo je kacij osem kozolcev.

(General kot rešitelj.) Pred kratkim so se v Opatiji igrali otroci ondi bivajočih rodbin na obrežju. Morski val je jednemu dečkov odnesel minijaturno ladijo; dečko se je stegnil za njo in padel v vodo ter se pogreznil. Otroci so začeli vpiti in klicati na pomoč, kar je privabilo mnogo ljudi, mej njimi umirovljenega generala Ulmanskega.

Komaj je ta zvedel, kaj se je zgodilo, je slekel suknjo, skočil v morje in srečno rešil dečka. Kako pa je ostrmel stari gospod, ko je videl, da je rešil — svojega lastnega sina. Še se ni poglelo začudenje, ko je general zapazil,

da svoje suknje, ko jo je slekel, ni vrgel na obrežje, nego v morje. Ker pa je bila v suknji njegova listnica, v njej pa velika svota denarja, skočil je general še jedenkrat v morje in srečno dobil svojo suknjo.

Pomanjkanje strokovnih tečajev za staviteljstvo.

Od nekaj že je pomanjkanje domačih stavbenih mojstrov in spretnih zidarjev po vseh slovenskih pokrajinah jako čutno. Vsako leto prihajajo k nam italijanski mojstri, ž njimi pa cela krdela zidarjev njih narodnosti. Z lastavicami pridejo k nam, z žrjavi odidejo zopet v svojo domovino. Seboj pa odnesó leto za letom lepe svote zasluženega denarja, kateri bi pač lahko v rokah domačih ljudi ostal — ako bi domačih slovenskih stavbenih mojstrov dovolj imeli. Da imamo dovolj domačih stavbenih mojstrov, imamo v kratkem tudi dovolj stavbenih, osebno zidarskih delavcev. Vsacega mojstra prva skrb bode gotovo, da si preskrbi zadostno število spretnih delavcev. Že kar preobčutno je pa pomanjkanje domačih stavbenih mojstrov in njih delavcev letos v Ljubljani, in povsod, kjer je potres bil, dočim Italijanov kar mrgoli. Smelo se sme trditi, da bodo letos in prihodnja leta Italijani par milijonov goldinarjev iz naše domovine v Italijo odnesli. Iz tega se pač razvidi živa potreba, da se že skoro začne misliti na naraščaj domačih stavbenih mojstrov. Najgotovejše bi dospeli do zaželenega uspeha, ako bi v tej zadevi Italijo posnemali. Čehi, ako se ne motimo, so v tej zadevi isto tako posnemanja vredni. V Italiji — na primer v bližnjem Vidmu — imajo takozvane zimske stavbinske tečaje. V teh tečajih uče se v zimskem času štiri mesece zidarski učenci posebno pa pomočniki staviteljstva. Ti tečaji trajajo tri leta. Po dovršenem tretjem tečaju prebiti mora vsak udeleženec strogi izpit. Ako ga prebije s povoljnim uspehom, zadobi od vlade spričevalo koncesijoniranega stavbinskega predelalca — polirja. Po preteku gotovega števila let prak se — polirstva — pro-

siti zamore za koncesijo mojsterstva. V Ljubljani imamo c. kr. obrtno strokovno šolo. V nji se poučuje pohišno in stavbinsko mizarstvo, rezbarstvo in figuralno kiparstvo, strugarstvo in umetno košarstvo; za ženske šivanje čipek.

Gotovo bi se ustreglo potrebam naše dežele, ako se osnuje na tej šoli še poseben stavbinski oddelek, kakor je na obrtni šoli v Gradci. Učno ministerstvo je že jedenkrat obetalo, da se bode šola popolnjevala. Deloma se je to poslednja leta že zgodilo. Trditi pa smemo, da bi noben pouk toliko ne koristil, kakor baš pouk v stavbarstvu. Šolanje v Gradcu marsikoga preveč stane. Bati se pa tudi ni, da bi zavodu manjkalo učencev. Kranjec je nadarjen, kar že to kaže, da imamo po kmetih precej tesarskih in zidarskih mojstrov samoukov. Gotovo bi iz njih dobili dobre stavbene mojstre, ako se jim dá prilika izobraziti se. Pouk bi pač tudi ne bil tako drag, ker učni upravi bi ne bilo treba za vse predmete nastaviti posebnih učiteljev. Dobili bi lahko pomočnih učiteljev mej srednješolskimi profesorji in tehniki v Ljubljani.

Osnova take šole, ki bi seveda morala biti slovenska, bi ne bilo važna le v gospodarskem, temveč tudi v narodnem oziru. Vdomačila bi se domača terminologija in bi tudi v obrtnih krogih potem se toliko ne nemškutarilo.

Ker bi pa tisti, ki se uče stavbarstva, najbrž ne mogli celo leto obiskovati šole, ker bi jim bilo po letu pri stavbah delati praktično, bi se pouk na tem oddelku moral omejevati le za zimo, kakor je v Vidmu, pa tudi na nekaterih avstrijskih obrtnih šolah.

To stvar v prevdarek merodajnim osebam!

K o r u z a r j i.

Naša katoliška stranka je nekaj časa sem posebno začela se zanimati za osodo delavcev. Včasih pri teh gospodih delavec ni ničesa veljal, a sedaj pa najedenkrat kažejo zanj največjo skrb in ljubezen, vsaj v besedah, če že ne v dejanjih. Mi smo že ob priliki volilne reforme pokazali, kakšna je ta skrb za delavca. Po delavskih shodih so gospodje govorili o občni volilni pravici, na Dunaju so se pa upirali vsakemu takemu razširjenju volilne pravice, da bi delavec res imel kaj upliva na zakonodajo. Ta dogodek je jasno pričal, da naša katoliška stranka skuša delavce le zlorabiti v svoje politične namene, posebno ker slutiti, da znajo morda le dobiti politične pravice tudi proti njeni volji.

Kakšna je klerikalna ljubezen za delavce, to je pa pri neki drugi priliki se očitno pokazalo. Kakor smo že poročali, je narodna stranka imela shod v Idriji. Ta shod je bilo prav za prav sklicalo delavsko politično društvo

„Jednakopravnost“ v Idriji. K temu shodu je pa prišlo več delavcev, da so zlasti poslancu dr. Ferjančiču, ko se je zanje jako potegoval na Dunaju, pojasnili svoje razmere. To je pa gospodom naše katoliške stranke že bilo preveč in neki dopisnik „Slovenec“ je priobčil v „Slovenec“ dopis, v katerem psuje delavske delavce s „koruzarji“. Ta besedica več pové, nego bi kdo mogel povedati v celi vrsti člankov. Idrijski dopisnik in pa krščansko-socijalni list „Slovenec“ se norčujeta iz bēde idrijskih delavcev, ki nimajo toliko da bi kaj družega jedli, kakor turščine žgance ali močnik. Tukaj je pač jasno pokazala se ljubezen do preprostega delavca. Tako mislijo o vseh delavcih, samo, da to prikrivajo iz političnih ozirov. Jedenkrat je pa vender jim prišlo le v pero in na papir, kar mislijo v srcu.

Pravemu prijatelju delavskega stanu bi taka psovka ne prišla na misel, ter bi jo obsojal do dna srca, ko

bi jo slišal rabiti. Rabi je le človek, kateremu se delavski stan v resnici mrzi. Grdo je sploh, če tisti, ki je sit in ima toliko, da lahko je meso in pije vino, zaničuje tistega, ki nič nima.

Postopanje naše katoliške stranke naj dobro premislijo vsi delavci idrijski pa tudi drugi. Posebno naj pomislijo tisti, ki imajo volilno pravico, kako bi poslanci take stranke, katerim so delavci le „koruzarji“, varovali interese delavskega stanu v državnem ali deželnem zboru, vsaj se takorekoč vesele vaše revščine. Čudimo se mi „Slovenčevi“ pisavi ne, vsaj je treba le nekaj let poseči nazaj, pa najdemo, da je „Slovenec“

jednako zaničljivo pisal o malih obrtnikih in jim očital, da pečenko jedo, kakor bi pečenko smeli jesti le fajmoštri in kapelanje.

Prepričani smo pa tudi, da naša katoliška stranka nič bolje ne misli o kmetu. Sedaj pač po shodih kaže svojo skrb zanj, ko ga rabi v svoje namene. Naj bi pa le kmet malo hotel postaviti se na lastne noge, pa ga bodo zmerjali s „kmetavzarjem“. Ta stranka gleda le na lastne koristi in skuša sebi ohraniti gospodstvo. Za prebivalstvo sploh nima srca. To se bode vsakdo prepričal, kdor bode dalje zasledoval delovanje njeno.

Delavske raznoterosti.

(Klerikalen izgređ.) Klerikalni generali so v nedeljo popoldne po svojih zapeljanih pristaših uprizorili velik izgređ, ki utegne imeti žalostnih posledic za nekatere prenavdušene zasleplence. Socijalistično politično društvo „Bodočnost“ je sklicalo javen shod v kazinski stekleni salon. Naznanilo je ta shod s slovenskimi in nemškimi lepaki, na katerih je bilo izrecno povedano, da nastopi kot poročevalka neka gđe. Nötscher z Dunaja in da bo predavala v nemškem jeziku. Ker je sedaj v Ljubljani mnogo nemških delavcev, ki prisegajo na zastavo mejnarodnega socializma, je bil shod namenjen njim in nemškega jezika zmožnim Slovencem. Ob določeni uri se je v kazini zbralo nekaj sto socialistov in socialistinj in — pod osebnim vodstvom semeniškega profesorja dr. Kreka — kakih 300 takozvanih krščanskih delavcev in delavk. Vseh skupaj je bilo na 1000 oseb. Ko je nastopila dunajska socialistinja, pozdravili so jo nje somišljeniki s „hoch-“ in živela-klici, klerikalni pristaši pa s sikanjem. Poročevalka je govorila o socialni demokraciji in o krščanskih socialistih na dolgo in na široko in vmes vpletala anekdote žalostne in vesele vsebine. Klerikalni delavci motili so jo ves čas, kliče: „Kaj nas bo baba učila! Baba ven! Proč z babo!“ Že tedaj je bilo očitno, da so ti zapeljani ljudje bili nahujskani in da so prišli z namenom shod razgnati. Jeden najglasnejših je bil odvetniški koncipijent dr. Brejca. Socialisti so prosili navzočnike, naj so mirni in jim obljubovali, da bodo smeli odgovarjati in poročevalko zavračati, kolikor bodo hoteli. A vse to ni nič pomagalo. Razburjenost je postajala večja. V tem hipu je dr. Krek zapustil dvorano. Kmalu potem so začeli klerikalci razgrajati. Vsled nekega vzklika dr. Brejca so socialistični reditelji stopili k temu, da bi ga odstranili z zborova-

lišča. V tem trenutku so klerikalci dvignili palice in jeli udrihati po socialistih. Na srečo je bila policija na mestu. Razgnala je takoj razgrajalce in najsilnejše, mej njimi dr. Brejca, aretirala. Zadnjeimenovani odvetniški koncipijent pri dr. Šušteršiču je na sumu, da je jednega redarja s palico po glavi udaril, mu klobuk prebil, ter ga telesno poškodoval. Da ni policija energično nastopila, nastal bi bil lahko krvav pretep. Zlasti so divjale klerikalne ženske, iz vrst katerih so se čuli kliči: „Kar pobite jih!“ Vladni zastopnik je seveda shod takoj razpustil. Zvečer so imeli socialisti zopet shod v gostilni „Pri južnem kolodvoru“. Tudi tja so prišli nekateri klerikalci in hoteli delati zmešnjave, a skupili bi jo bili, da se ni zanje potegnili — dunajska socialistinja.

(Zanimivi kazenski obravnavi.) Dne 29. avgusta je vodja ljubljanskih socialistov, Grablovic, tožil „Slovenčevega“ urednika Andreja Kalana, urednika „Glasnika“ Franca Zillerja in delavca v predilnici Jožefa Gostinčarja. Krščanskosocialni agitator Gostinčar je bil v februarju v „Slovencu“ in „Glasniku“ priobčil izjavo, v kateri je Grablovica imenoval lažnika in obrekovalca. Zanimivo pri tej obravnavi je to, da so porotniki zanimali sploh, da bi mogel s tem Grablovic biti razžaljen in je vsled tega vprašanje o dokazu resnice odpalo. Čudno se je nam vsekako zdelo, da bi izrazi „obrekovelec“, „lažnik“ ne bili razžaljivi. — Ravno tisti dan je pa krščanski socialista Trtnik tožil socialista Grablovica pred istimi porotniki zaradi jednacih izrazov. Porotniki so ga spoznali krivega in obsojen je bil v tritedenski zapor. Omeniti je pa, da je baš pred temi kazenskima obravnavama priobčil „Slovenec“ tri članke proti socialistom in tako skušal vplivati na porotnike. Grablovičev zagovornik je vložil na najvišje sodišče pritožbo ničnosti.

3 šivalne stroje
dobro ohranjene proda po ceni
Al. Krajher v Postojini. (22)

Vizitnice in kuverte s firmo
priporoča

Narodna tiskarna v Ljubljani.

Pozor!

Svarilo!

Varujte se,

da ne bote opeharjeni pri nakupu sladne kave. Dobičakaželjni ljudje še vedno ponarejajo Kathreinerjevo kavo, zato ne jemljite drugih ko bele izvirne zavoje z napisom

„Kathreiner“.

Kathreiner-Knelppova sladna kava je edina zdrava in okusna primes k bobovi kavi, natorni pridelek v celih zrnih; vsaka škodljiva primes je izključena.

Loterijske srečke.

Gradec, dné 24. avgusta: 57, 51, 87, 73, 37.
Trst, dné 17. avgusta: 42, 63, 25, 58, 83.
Linc, dné 17. avgusta: 74, 53, 48, 59, 66.

Dobiva se najceneje v podpisani lekarni, ako se naroča
po pošti.

TRADEMARK.

Najboljše kakovosti, blagodejen,
oživljajoč, krepien in zlasti sredstvo
za vzbujanje teka je

Marijanceljski likêr

1 steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld.
3 ducate steklenic 4 gld. 80 kr.

Nadalje za želodec:

Kapljice za želodec. — Steklenica 20 kr., 6 steklenic
1 gld. 3 tuct. 4 gld. 80 kr.

Odvajalne ali čistilne kroglice čistijo želodec pri
zabasanji, skaženem želodci. — Skatulja 21 kr., jeden
zavoček s 6 škatuljami velja 1 gld. 5 kr.

Za prsa:

Zeliščni sok ali prsni sirop za odraslene in
otroke; raztvorja sliz in lajša bolečine, n. pr. pri kašlju.
— Steklenica 56 kr., 6 steklenic 2 gld. 50 kr.

Za trganje:

Protinski ovet (Gichtgeist) lajša in preganja bolečine v
križu, nogah in rokah. — Steklenica 50 kr., 6 steklenic
2 gld. 25 kr.

Vsa ta našeteta in vsa druga zdravilna sredstva se
dobivajo v

lekarni

Ubalda pl. Trnkóczy-ja

v Ljubljani zraven rotovža

in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo.

(14—32)

Tržne cene v Ljubljani

4. septembra t. l.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica, hktl.	7	—	Špeh povojen, kgr.	—	66
Rež,	6	20	Surovo maslo, "	—	75
Ječmen, "	6	—	Jajce, jedno	—	3
Oves, "	6	50	Mleko, liter	—	10
Ajda, "	6	50	Goveje meso, kgr.	—	64
Proso, "	7	80	Telečje	—	68
Koruzna, "	7	40	Svinjsko	—	70
Krompir, "	2	85	Koštrunovo	—	3
Leča, "	12	—	Pišanec	—	40
Grah, "	10	—	Golob	—	16
Fižol, "	12	—	Seno, 100 kilo	—	222
Maslo, kgr.	94	—	Slama,	—	178
Mast, "	68	—	Drva, trda, 4 metr.	—	740
Špeh svež	60	—	" mehka, 4 "	—	526

Peregrin Kajzelj

Stari trg št. 13 (2—17)

priporočam slavnemu občin-
stvu in prečastiti duhovščini
svojo bogato zalogo

lestencev, oljnatih po-
dob, zrcal,

kakor tudi vse v njegovo
stroko spadajoče predmete
na pr. stekleno, porcela-
nasto belo in rujavo
prsteno blago, raznovrstne
svetilnice viseče in stoječe,

Hermanove bliskovne svetilnice in prave
kroglaste cilindre „Patent Marian“, katere
imam samo jaz v zalogi za Kranjsko.

Prevzemam tudi vsa steklarska dela pri stavbah
ter jamčim za solidno in točno postrežbo.

Kot sadomestilo za tobakovo kavo se priporoča
gastronomskim hišam, otrokom in bolnikom

Najkakovnejša, edina zdravna in ob
najcenejši ceni k tobakovim kavi

KATHREINER.

KNEIPPOVA SLADNA KAVA.

Najčistejši prirodni plod
v celih zrnih,
ki se ne daje posuševati.

Se dobi povsod: ½ Kile za 25 kr.

Zdravje in moč

Kathreiner

1891-1894

8 ZLATIH KOLAJN

Pozor: zahtevajte in jemljite
le kavi s svojo znamko
„Kathreiner“.